

Drogpolitiskt program

Vägen mot en solidarisk och demokratisk värld fri från droger

Drogpolitiskt program för Ungdomens Nykterhetsförbund

Antaget vid UNF:s kongress i Köping 1997

Reviderat vid UNF:s kongress i Gävle 1999

Reviderat vid UNF:s kongress i Stockholm 2001

Reviderat vid UNF:s kongress i Jönköping 2003

Reviderat vid UNF:s kongress i Piteå 2005

Reviderat vid UNF:s kongress i Uppsala 2007

Reviderat vid UNF:s kongress i Göteborg 2009

Reviderat vid UNF:s kongress i Åre 2011

Reviderat vid UNF:s kongress i Borås 2013

Reviderat vid UNF:s kongress i Lund 2015

UNF:s syn på droger

I denna inledande del sammanfattar UNF vår syn på drogproblematiken och de begrepp som relevant kan spegla såväl alkohol som andra drogers skadeverkningar på samhället och människan.

UNF:s drogdefinition

UNF definierar droger med utgångspunkt i preparatets egenskaper. Droger har en berusande, beroendeframkallande och giftig effekt på människan. Effekten av droganvändande är också passiviserande då den begränsar möjligheterna till engagemang, förmågan att förändra samhället och utveckla sig själv.

Droganvändande

Det finns många olika orsaker till att människor använder droger och dessa bör ses i ett sammanhang. För att göra detta beskriver UNF hur och varför människor använder droger som en samverkan mellan fyra faktorer:

Människan

Varje människa bär på vissa individuella egenskaper som påverkar hur drogkonsumtionen utvecklas. Genetiska förutsättningar och personlighetsdrag har betydelse. Varje person gör

också utifrån sina förutsättningar och sin situation ett val att använda eller inte använda droger.

Medel

Drogens egenskaper och styrka har naturligtvis betydelse. Drogen ger en berusande effekt som ofta vill upplevas igen och kan därigenom leda till ett psykiskt beroende. Den andra delen av beroendet är den fysiska effekten av drogen. När beroendet, både psykiskt och fysiskt, har gjort människan mer eller mindre passiv styr det dennes liv.

Miljö

Människor påverkas av sin omgivning. Familjens, vänners, lärares och förebilders inställning till droger påverkar vår egen uppfattning. Det är det som kallas det sociala arvet. En otrygg omgivning där droger förekommer och är accepterade ökar risken för att människor börjar använda droger. Är droger lätta att få tag på, och accepterade i samhället, ökar användandet och därmed antalet människor som skadas.

Marknad

En av de mest drivande mekanismerna bakom användandet av droger är drogindustrin. De har som syfte att tjäna pengar genom att sälja mer droger och arbetar därför för att öka droganvändandet. En fri drogmarknad leder till sänkta priser och ökat användande. Därför får en oreglerad, eller mindre reglerad, drogmarknad väldigt farliga effekter på människors droganvändning.

Drogskador

Skador som orsakas av droger kan delas in i fyra olika grupper.

Medicinska skador

Droger skadar människor både fysiskt och psykiskt. Det kan vara allt från magsår, hjärtsvikt och leverskador till försämrat immunförsvar, depressioner samt psykoser. Människor får fysiska skador som följd av olyckor eller misshandel där droger är den utlösande faktorn. Spädbarn kan få obotliga fosterskador av den gravidas drogkonsumtion.

Sociala skador

Fysisk och psykisk misshandel, ekonomiska problem samt utanförskap är exempel på sociala skador. Skadorna är inte begränsade till droganvändaren själv, utan droganvändandet leder ofta till sociala problem för såväl den som lever i ett missbruk som de i dennes närhet. Andra exempel är att personer som lever i och kring missbruk kan få sämre självförtroende, prestera sämre i skolan eller på arbete samt har en ökad risk för eget missbruk.

Ekonomiska skador

Droger kostar samhället flera miljarder kronor varje år. Det är dyrt att vårda de som skadats till följd av eget eller andras drogmissbruk. Om någon får leverskador eller blir misshandlad får det ekonomiska konsekvenser, bland annat i form av vård och läkemedel.

Andra kostnader utgörs av skadegörelse, sjukfrånvaro och förlorad arbetsinkomst. Många skador och kostnader som aldrig hade behövt uppstå gör det för att någon av de inblandade har varit påverkad av droger.

Politiska skador

Droger passiviserar människor och är ett hinder för att alla tillsammans ska hjälpas åt att förbättra tillvaron. Droger får människor att fly bort ifrån verkligheten och skapar problem för både användaren och människor runt omkring. Under påverkan och efterverkan av droger kan inte människor ta itu med problem i sina liv eller ta del i samhället. Droger hindrar människor från att delta i den demokratiska processen. I ett välfungerande samhälle är alla delaktiga och ingen är påverkad av droger.

Drogpolitiska samband

Det finns flera avgörande samband för vilka politiska åtgärder som är motiverade att använda.

Viktiga sådana är:

Totalkonsumtionsmodellen

Det finns ett samband mellan den totala konsumtionen alkohol i samhället och omfattningen av alkoholskadorna. Ökad totalkonsumtion av alkohol ger ökade skador och samma förhållande gäller för andra droger. Totalkonsumtionen av alkohol påverkar antalet våldsbrott och antalet intagna med skrumplever, bukspottskörtelinflammation, alkoholpsykos och alkoholförgiftning. Konsumtionsökning leder också till att fler riskerar att hamna i missbruk och beroende, vilket i sin tur innebär fler familjer där barn växer upp med missbruk. Detta betyder att samhället behöver en alkoholpolitik som syftar till att minska hela befolkningens konsumtion. En solidarisk alkoholpolitik gör det svårare för alla att få tag i alkohol. En sådan politik räddar liv.

Preventionsparadoxen

Preventionsparadoxen innebär att den totalt sett största förebyggande effekten uppnås om de alkoholpolitiska insatserna riktas mot hela befolkningen och inte endast mot den grupp med högst alkoholkonsumtion. En vanlig uppfattning är att drogproblem bäst åtgärdas genom att hjälpa dem som har störst problem med drogerna, det vill säga missbrukare eller de som är beroende. Faktum är dock att "måttlighetskonsumenter" som grupp betraktad åstadkommer fler alkoholrelaterade skador än de som dricker mest alkohol. De mest effektiva åtgärderna är därför de som riktar sig mot befolkningen i sin helhet.

Desintresseringsprincipen

Så länge det finns ekonomiska intressen av att öka alkoholkonsumtionen kommer den att vara svårare att hålla nere. Desintresseringsprincipen går ut på att genom till exempel reglerad import, tillverkning och försäljning hålls enskildas vinstintressen borta från alkoholhanteringen. Företag och branschorganisationer har vinstintressen som står emot samhällets intresse av att upprätthålla folkhälsan och måste därför fräntas inflytande över drogpolitiken.

Den triangulära preventionsmodellen

Ett effektivt och framgångsrikt preventionsarbete bör omfatta tre olika områden. Dessa är politiska åtgärder för att kontrollera tillgången och hanteringen av droger, utbildningsinsatser för att öka förståelsen för drogproblem och -politik, samt mobilisering av civilsamhället att delta i det förebyggande arbetet. Denna utgångspunkt kallas för den triangulära preventionsmodellen.

UNF:s lösningar

Det är enkelt att se de problem som droganvändandet skapar för samhället och för enskilda människor, men det är en större utmaning att presentera politiska förslag som leder till att dessa problem minskar. UNF presenterar nedan vår syn på den konkreta drogpolitiken. Förslagen är uppdelade på sex olika områden och presenterar hur politiken på dessa områden bör se ut och vilka politiska åtgärder som behövs för att skapa en positiv samhällsutveckling. Utgångspunkten är ett normkritiskt perspektiv som ifrågasätter alkoholens dominerande roll på många områden och strävar efter att främja nykterhet.

Samhälle och attityder

Användningen av droger hindrar en positiv samhällsutveckling och minskar människors frihet och deltagande. Minskat droganvändande är därför viktigt för att få fler aktiva medborgare, tryggare offentliga miljöer och ett mer levande demokratiskt samhälle.

Normer

Idag finns en stark norm kring alkohol som innebär att alkohol ses som en naturlig och central del av samhällslivet. Alkoholnormen gör att människor som vill avstå från alkohol, om så bara för en kväll, exkluderas eller pressas att anpassa sig efter normen. Konsekvenserna blir färre egna aktiva val, högre alkoholkonsumtion och att de som avstår från alkohol hamnar utanför. Om alla ska känna sig trygga, välkomna och ha möjlighet att fatta fria val krävs det att alkoholnormen kritiseras. Alkoholens falska fördelar måste ifrågasättas och genomlysas samt att drogfria förebilder lyfts fram. Det görs genom att det finns fler naturliga alkoholfria miljöer och ett brett utbud av fritids- och nöjesaktiviteter som inte förutsätter alkoholkonsumtion.

Offentliga rummet

En stor del av det offentliga rummet är restaurang- och kroglivet där alkoholkonsumtion ofta står i centrum. Detta leder till att många exkluderas, men skapar också en oacceptabel våld- och övergreppsrisk. Tryggheten får lida till förmån för drogkonsumtionen. För att motverka detta krävs fler offentliga miljöer som är drogfria och trygga dygnet runt. Det krävs politiska beslut som skapar incitament för och driver en utveckling för ett helt drogfritt näringsliv som inte är beroende av alkoholförsäljning. En annan viktig del är att alla gemensamt arbetar för att göra offentligt ägda lokaler drogfria och offentlig representation drogfri. Unga måste också ges bättre möjligheter att skapa en meningsfull fritid på sina egna villkor samtidigt som det ska vara lätt att välja att dricka alkoholfritt genom att utbudet utvecklas, breddas och görs mer synligt.

Nyktra mötesplatser

Offentliga drogfria miljöer är en viktig komponent i att skapa bra förutsättningar för drogfrihet, men också för att inkludera och välkomna alla oavsett ålder eller förhållande till alkohol. Föreningar och andra delar av det civila samhället är exempel på aktörer som bör skapa drogfria miljöer som genom tydliga regler kring droger blir tillgängliga för alla. Hemmet är en annan plats som borde vara drogfri och varken föräldrar eller andra vuxna ska erbjuda minderåriga alkohol.

Målet att skapa drogfria miljöer ska också vara utgångspunkten för alla stora allmänna arrangemang, som sportarrangemang, kulturfestivaler och stadsfester. Kommuner har ett stort ansvar för att det finns drogfria miljöer och ska därför inte finansiera verksamhet som inte är drogfri.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att inga offentliga medel går till att finansiera alkoholkonsumtion
- att föreningslivet är fritt från droger
- att det finns alkoholfria fritids- och nöjesaktiviteter för alla unga med goda öppettider.
- att alkoholförsäljning inte förekommer i samband med idrotts- och kulturarrangemang
- att god kvalitet och brett utbud på alkoholfritt finns hos alla som innehar serveringstillstånd
- att alla barn och unga alltid har rätt till att ha en nykter närvarande vuxen
- att det inte ska vara tillåtet för vuxna att erbjuda minderåriga barn alkohol
- att samhället ska arbeta för att inga unga ska konsumera alkohol eller andra droger

Förebyggande arbete

Ingen människa föds med ett behov att konsumera droger, utan konsumtionen skapas av en kultur som sprids genom omgivningen, marknadsföring och framförallt genom traditioner och normer. En utgångspunkt för att motverka alkohol och andra drogers skadeverkningar är

därför att arbeta förebyggande. Det förebyggande arbetets syfte är att fler väljer bort alkohol helt, men även att ge senare alkoholdebuter och minskad alkoholkonsumtion.

Det förebyggande ansvaret

Idag skapar kombinationen av en stark alkoholnorm och en ansvarslös alkoholindustri en ohållbar situation. Unga människor har dåliga förutsättningar att göra ett eget aktivt val om de vill börja använda alkohol eller inte. Frågan som ställs är oftast inte om, utan när en ung person ska börja använda alkohol. Samhället och politiken måste ta ansvar och agera för att förbättra förutsättningarna för unga att välja bort droger. En stor del av arbetet bör ske genom satsningar på förebyggande insatser. Dessa insatser ska utgå ifrån allas rätt till en drogfri uppväxt samt att varje individ ges goda förutsättningar att välja drogfrihet och att detta val respekteras. Det är viktigt att det förebyggande arbetet inte går ut över unga människors rättigheter. Unga ska åtnjuta samma grundlagsskydd som övriga medborgare, därför ska de inte utsättas för tvångsliknande drogtester, utan brottsmisstanke

Drogperspektivet

Droganvändningen påverkar samhället och medborgarna på många sätt och alkoholnormen genomsyrar hela samhället. Därför behöver ett drogperspektiv genomsyra alla politiska områden. Beslutsfattare på alla nivåer ska ha kunskap om alkohol- och narkotikafrågor och ta hänsyn till sociala aspekter och folkhälsa när de fattar beslut. För att klara detta ska alla kommuner ha drogpolitiska program som innehåller deras drogförebyggande insatser och målsättningar. Arbetet för att minska droganvändningen ska utvärderas och uppdateras regelbundet.

Aktörer

Ett framgångsrikt förebyggande arbete finansieras långsiktigt av samhället, men genomförs till stor del av det civila samhällets organisationer. Bland dessa finns många organisationer som är experter på frågorna och har en hög trovärdighet. Alkoholindustrin ska inte ges utrymme att driva förebyggande arbete. Deras drivkraft är att stärka alkoholnormen och sälja sina produkter. Det gör att när de bedriver förebyggande arbete är syftet i de flesta fall att köpa sig trovärdighet och skapa en falsk bild av sig själva som ansvarsfulla. Kampanjerna utgör dessutom oftast indirekt reklam för alkoholdrycker.

Forskning och utbildning

För att alkoholpolitiken ska vara effektiv behövs forskning om bland annat hur konsumtionen förändras och om vilken effekt det förebyggande arbetet har. Forskningen ska vara oberoende och inte styras eller bekostas av de som har ekonomisk vinning av att människor dricker alkohol.

Skolan har ett stort ansvar i det förebyggande och normbrytande arbetet. Skolan är en plats där unga tillbringar mycket tid och det är en självklarhet att all verksamhet kopplad dit ska vara drogfri. I skolans ansvar ligger också att förmedla saklig och normkritisk information om

droger som inte bara fokuserar på medicinska aspekter utan framhåller droganvändningens ekonomiska, sociala och politiska konsekvenser. Skolan ska förespråka drogfrihet och får aldrig förutsätta att unga senare ska börja använda alkohol eller andra droger.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att samhället satsar tillräckligt med resurser på förebyggande arbete i det civila samhället
- att tvångsliknande drogtestar mot unga inte används om personen inte är brottsmisstänkt
- att all forskning inom alkoholområdet utförs och finansieras av oberoende aktörer utan ekonomisk vinning
- att alkoholindustrin inte ges utrymme att bedriva förebyggande arbete eller påverka forskning eller utbildning
- att alkoholperspektivet genomsyrar alla politikområden så att hänsyn tas till sociala aspekter och folkhälsa
- att alla berörda politiker är pålästa i alkohol- och narkotikafrågor
- att alla kommuner har uppdaterade drogpolitiska program
- att utbildningsväsendet genomsyras av ett omfattande drogförebyggande arbete

Globalt

Droger är inte enbart ett problem för Sverige eller för Europeiska unionen, EU. I hela världen drabbas människor av drogers negativa effekter och det är därför viktigt att drogpolitiken inte slutar vid Sveriges gränser.

Utvecklingshinder

Alkohol och andra droger är hinder för människors och samhällets utveckling, vilket märks extra tydligt i utvecklingsländer. Sjukdom, olyckor och sociala problem raserar liv och familjer drabbas hårt när beroende gör att inkomster spenderas på alkohol och andra droger istället för basbehoven för överlevnad. Alkohol är en av de främsta orsakerna till ohälsa och för tidig död i många av världens länder. Turistdestinationer är inget undantag. Turisters höga alkoholkonsumtion och frånvaro av ansvarskänsla vid semestrar eller andra former av resor får förödande konsekvenser för lokalbefolkningen i landet. Alkoholens roll i spridandet av HIV/AIDS, där alkoholen bidrar både till att öka smittorisken, sexuella risktaganden och förvärra symptomen, är ytterligare ett exempel på hur droger slår hårt mot samhällsutvecklingen.

Global alkoholindustri

I många utvecklingsländer utan en historisk alkoholtradition saknas kunskap om hur en effektiv alkoholpolitik bedrivs och det finns ingen reglering av försäljning och marknadsföring av alkohol. Alkoholindustrin är otroligt skicklig på att utnyttja detta genom att måla upp en bild av alkoholen som en del av västerländsk framgång, välmående och rikedom.

Alkoholindustrin har fått ett tolkningsföreträdare och har ofta ett stort inflytande när det gäller utformning av alkoholpolitiken. Sverige måste ta ett stort ansvar att sprida den framgångsrika restriktiva alkoholpolitiken och kritiskt granska vad alkoholindustrin gör utanför Sveriges gränser.

Internationella organisationer och marknader

Genom EU är Sverige med och subventionerar produktionen av vin. Detta skapar en överproduktion som tidigare lett till prisdumpning av vin i utvecklingsländer. Det är inte försvarbart att på detta sätt gynna produktion av alkohol samtidigt som användningen av alkohol leder till stort lidande och kostar medlemsstaterna enorma summor varje år. Sverige ska tvärtom genom EU och andra internationella samarbetsorganisationer verka för att priset på alkohol höjs med målet att det ska täcka sina egna kostnader. Världshälsoorganisationen, WHO, antog våren 2010 en global strategi för att minska skadligt alkoholbruk som stödjer de restriktiva alkoholpolitiska metoder som använts i Sverige men som också på flera områden går längre än svensk alkoholpolitik. Sverige har ett åtagande och ett ansvar att bidra till att en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik står högt på agendan och får global genomslagskraft.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att alkohol behandlas som en drog och därmed ingår som ett problem i folkhälsopolitiken
- att alkohol behandlas som ett utvecklingshinder i biståndspolitik
- att skattemedel aldrig subventionerar alkohol eller alkoholproduktion
- att folkhälsa ska stå över ekonomiska intressen och frihandelsavtal
- att internationella samarbetsorganisationer främjar en restriktiv drogpolitik
- att turismnäringen tar ansvar för att alkoholkulturen i deras verksamhet inte förs över på lokalbefolkningen och/eller skadar närsamhället och invånarna

Tillgänglighet och pris

Människor påverkas av sin omgivning och det är något som kanske speciellt gäller unga. Sambandet är ganska enkelt: när alkohol och andra droger finns nära och är lätta att få tag på används de mer och med det blir också drogskadorna större. Därför är en viktig utgångspunkt för drogpolitiken att närheten och tillgängligheten begränsas.

Tillgänglighet och monopol

De politiska åtgärder som minskar tillgängligheten och närheten till droger har visat sig mest effektiva för att minska drogskadorna i samhället. Det handlar bland annat om att begränsa tiden då alkohol går att få tag på, höga åldersgränser, hårda tullregler och färre ställen där alkohol får serveras och användas. En fri marknad består av aktörer vars fokus är ökad vinst, vilket ofta sker genom ökad försäljning, vilket ligger långt ifrån samhällets intresse av minskad alkoholkonsumtion. Statligt monopol på alkoholhantering är därför en bra metod för att ta tillvara hela samhällets intressen istället för ekonomiska särintressen. Idag har Systembolaget

monopol på detaljhandel av alkohol. Liknande monopol ska återinföras på partihandel, import, export och produktion av alkohol. Monopolens överordnade syfte ska vara att successivt minska alkoholkonsumtionen. Minskad alkoholkonsumtion betyder minskade skador och gör att resurser istället kan användas till förbättrad välfärd. Sveriges medlemskap i EU har försämrat möjligheterna för oss att styra över vår egen alkoholpolitik. EU-länder ska inte kunna försvaga andra länders alkoholpolitik och samhället får aldrig acceptera att alkoholindustrin styr eller påverkar skatter, införselkvoter eller marknadsföringsregler.

Försäljning och kontroll

UNF har i över 40 år testat butiker och krogars ålderskontroller och resultatet är nedslående. Handeln och restaurangnäringen klarar inte sitt uppdrag och säljer regelbundet till underåriga. Systembolaget är en kontrollerad försäljningsmiljö där ålderskontrollerna kommer före försäljningsintressen. Därför bör all försäljning, inklusive folköl, ske genom Systembolaget. För att höja åldern för alkoholdebut och göra reglerna tydligare bör åldersgränsen för att köpa alkohol vara 20 år överallt.

Serveringstillstånd är samhällets metod för att kontrollera att bara lämpliga uteställen/krogar/restauranger serverar alkoholdrycker. Idag bryts reglerna för servering systematiskt och metoden har havererat. Tillstånden har gått från att vara ett speciellt förtroende till att ses som en rättighet. Ett exempel på att reglerna inte fungerar är den överservering som sker och som leder till brutalt krogvåld och ett mer otryggt uteliv. Principen bör vara att serveringstillstånd ges restriktivt och att folkhälsan främjas vid beslut om serveringstillstånd. Näringslivets intressen får inte gå före alkohol- och folkhälsopolitiska mål.

Pris

Priset på alkohol har en direkt påverkan på hur mycket alkohol som konsumeras och detta gäller särskilt bland unga, som har mindre ekonomiska resurser. Ett högt pris på alkohol innebär att den totala konsumtionen minskar och med detta också alkoholskadorna. Skatt och minimipriser på alkohol är därför viktiga instrument för att minska användningen av alkohol och därmed skadeverkningarna. Målet med priserna bör utgå ifrån en etablerad ekonomisk princip om att en produkt ska täcka sina egna kostnader och det är alkoholen långt ifrån att göra idag.

Marknadsföring

Marknadsföring av alkohol och varumärken kopplade till alkoholprodukter befäster den alkoholkultur och alkoholnorm som finns idag med konsekvensen att konsumtionen ökar och att alkoholdebuten tidigareläggs. Därför ska all form av marknadsföring av alkohol och varumärken kopplade till alkoholprodukter förbjudas till exempel i reklam, produktplacering, sponsring och kampanjer i samtliga kanaler, både fysiska och digitala. Vid marknadsföring av alkoholfria produkter får varumärket ifråga inte förknippas med alkohol då alkoholindustrin inte ska ges utrymme att marknadsföra sig.

Alla varianter av marknadsföring bidrar till en glorifiering av alkohol. Det är förbjudet att koppla alkohol till bilkörning, social- eller sexuell framgång eller att rikta reklam mot minderåriga enligt gemensamma EU-regler för marknadsföring. I Sverige är det förbjudet med alkoholreklam i TV och radio men lagen kringgås genom att sändningarna sker från andra länder. Alkoholindustrin struntar i lagarna samtidigt som det saknas effektiva medel för att se till att reglerna efterföljs. Alkoholindustrins egna insatser med att själva reglera sin egen marknadsföring fungerar inte. Deras insatser är kontraproduktiva och skapar en falsk trygghet av att lagarna följs.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att tillgängligheten på alkohol ska minskas och vara starkt begränsad
- att skatten på alkohol höjs, med det långsiktiga målet att alkoholen bär sina egna kostnader
- att modellen för serveringstillstånd görs om så att folkhälsopolitiska intressen prioriteras
- att alkoholservering inte sker efter 01.00
- att 20-årsgräns för köp och konsumtion av alkohol införs överallt
- att Systembolagets detaljhandelsmonopol bevaras, stärks och försvaras samt innefattar försäljningen av folköl
- att monopol återinförs på partihandel, import, export och produktion av alkohol
- att alkoholhantering sker ansvarsfullt, utan vinstintresse och med utbildad personal
- att införselkvoter av alkohol mellan EU-länder är maximalt 2 l öl, 2 l vin och 1 l sprit
- att tillsynsansvariga ges möjligheter och verktyg för kontroll, uppföljning och åtgärder
- att ett totalförbud på marknadsföring av alkohol införs
- att självreglering aldrig ska ersätta lagstiftning av marknadsföring av alkohol

Stöd vid missbruk

Så länge det finns droganvändande så kommer det finnas missbruk och negativa skadeverkningar orsakade av det. UNF menar att ett liv i och nära ett missbruk inte är ett fritt liv. En human politik måste ha total drogfrihet som utgångspunkt. En människas missbruk påverkar även de personer som finns i dennes närhet, särskilt barn och unga. Behandling, stöd och rehabilitering får dock aldrig ställas emot de mer långsiktiga och effektiva åtgärder som handlar om att i förebyggande syfte minska användningen av droger.

Stödresurser

Att ha någon i sin närhet med ett missbruk är idag ofta förknippat med skuld och skam vilket gör det till ett tabubelagt och därmed osynligt problem i förhållande till hur utbrett det är i samhället. De professioner som jobbar nära barn och unga ska ha bra kunskap om konsekvenser av att växa upp i en missbruksmiljö. Tillräckliga resurser ska finnas för att ge det stöd som behövs för att synliggöra individen, skapa trygghet och ge möjlighet till personlig utveckling.

Behandlingsgaranti

För att samhället ska kunna leva upp till sitt ansvar att erbjuda bra missbruksbehandling och beroendevård krävs ökade resurser. Idag tvingas många som söker hjälp vänta länge på rätt behandling, en väntan som kan ge livsavgörande negativa konsekvenser. Samtidigt säger forskningen att det är lättast att hjälpa någon när personen själv har motivation att göra något åt sitt problem och därför måste en behandlingsgaranti införas. Utöver detta har samhället ett ansvar att ingripa och hjälpa den som genom sitt missbruk riskerar att skada sig själv eller andra.

Skadebegränsning

Allas rätt till ett nyktert liv och rätt att få hjälp med att bryta sitt drogberoende ska vara en självklarhet och en utgångspunkt för missbruksvården. Samhället kan därför aldrig nöja sig med kortsiktiga åtgärder. De så kallade skadebegränsande behandlingsmetoderna syftar enbart till att lindra symptomen och underlättar därför fortsatt beroende utan att behandla grundproblemet, drogberoendet. Exempel på sådana insatser är utdelning av sprutor eller långvariga substitutionsbehandlingar. Skadebegränsande åtgärder måste alltid kombineras med möjlighet till behandling för att bryta drogberoendet.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att missbruksvården utgår ifrån alla människors rätt till ett nyktert liv
- att alla som arbetar nära barn och unga har kunskap om konsekvenserna av att leva nära ett missbruk
- att alla barn och unga ska ha rätt till lämplig och lättillgänglig stödverksamhet
- att alla som söker hjälp erbjuds behandling direkt genom att en behandlingsgaranti införs
- att sprututbytesprogram och andra former av skadebegränsning aldrig används utan en tydlig koppling till behandling av beroendet

Andra droger

Alkohol är en laglig drog medan många andra droger är olagliga – narkotikaklassade nationellt eller genom internationella fördrag – vad gäller bruk, försäljning och köp. Till detta kommer nya syntetiska droger som är lika berusande, beroendeframkallande och giftiga men som inte alltid hunnit klassas som narkotika. I dagens samhälle, i synnerhet bland unga, finns en glorifierad och mystifierad bild av vissa typer av olagliga droger och en okunskap om den negativa påverkan drogerna har på individ och samhälle. Detta måste bemötas med en saklig, tydlig och kunskapsbaserad debatt. Det behövs även kommunikation och utbildning om skadorna samt effektiva åtgärder för att stoppa konsumtionen. Det är tydligt att legalisering inte kommer minska droganvändning och att ett starkt förebyggande arbete är det som har effekt.

Att droger brukas är ett problem för hela samhället och därför måste hela samhället vara målgrupp för de informationsinsatser och förebyggande åtgärder som görs. Den kunskap som sprids måste vara saklig och korrekt.

Familjeklassificering

UNF motsätter sig alla indelningar i lätta och tunga droger då alla droger orsakar stora skador på både individ och samhälle. Allt bruk och försäljning av narkotika bör förbli olagligt för att hålla nere användandet och därmed skadeverkningarna.

Det dyker löpande upp nya syntetiska preparat som ofta säljs på nätet, vilket i folkmun slarvigt kallas nätdroger. Innan de hinner klassas som narkotika är de lagliga trots att de orsakar lika mycket skada som redan narkotikaklassade preparat. För att underlätta arbetet med att narkotikaklassa syntetiska preparat ska de familjeklassas. Det innebär att existerande preparat och preparat som ännu inte finns på marknaden som är släkt med varandra (alltså har liknande molekyluppsättningar) alla blir narkotikaklassade samtidigt och därmed olagliga.

Läkemedelsbehandling

Alkohol och många andra droger användes från början som läkemedel men övergick sedan till rena berusningsdroger. Att använda droger som en del av sjukvården är i sig inte fel och därför bör droger fortsättningsvis kunna användas till detta.

Narkotikaklassade läkemedel som är ordinerad av läkare ska vara lagligt så länge den håller sig inom läkares ordination och läkarna följer de riktlinjer som finns, utskrivningen måste även ske ansvarsfullt. Kontroll och tillsyn måste utövas för att säkerställa att rätt person får rätt dos av rätt preparat under rätt tidsperiod.

Cannabis

Cannabis är den mest använda illegala drogen i Sverige. Globalt finns en rörelse för att legalisera cannabis som drivs på inte minst av företag och individer som hoppas kunna tjäna pengar på en ny cannabisindustri. I Sverige finns debattörer som vill legalisera eller avkriminalisera cannabisbruk och som menar att den nuvarande politik är en förbudspolitik som straffar missbrukare och står i motsats till god missbruksvård. De försöker skapa en förenklad motsättning mellan förbud och legalisering. UNF vill ha en restriktiv och forskningsbaserad politik som värnar missbrukaren och en god vård.

Precis som alla andra droger orsakar cannabis skador på både individ och samhället och en ökad tillgänglighet skulle leda till en ökning av dessa skador. Utgångspunkten för politiska beslut kring cannabis ska vara värnandet av hälsa och individens välbefinnande med särskild hänsyn om de som brukar eller riskerar att börja bruka cannabis. En fortsatt restriktiv politik, förstärkt missbruksvård och förebyggande arbete är istället viktiga satsningar för att minska skador av cannabis.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att Sverige fortsätter ha en restriktiv drogpolitik
- att drogpolitiken ska ha som mål att förhindra påbörjad användning av narkotika samtidigt som det stöttar de som vill lämna ett missbruk
- att drogpolitiken ska vara underbyggd av fakta och vetenskap och utformad med folkhälsa i fokus
- att Sverige ska agera internationellt för att motverka den framväxande cannabisindustrin och lobbyismen, samt verka för en restriktiv drogpolitik globalt
- att cannabisbaserad medicin följer samma procedur för godkännande som andra läkemedel
- att utskrivningen av narkotikaklassade läkemedel ska ske ansvarsfullt
- att syntetiska droger familjeklassificeras
- att unga får ta del av pålitlig och relevant information om drogers skadliga effekter på individ och samhälle